

Practica Octaviani Vestrii I. C. Foro Corneliiensis

Vestri, Ottaviano

Coloniae Agrippinae, 1597

VD16 V 940

De officio contradictarum, eiusque audientia, ac literarum expeditione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63002](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-63002)

plomat̄ dicunt, sed vnde factum sit, ut h̄c dictio eccl̄-
iasticis scriptoribus tam peculiaris habeatur, arbitror illud
esse in causa, quia diplomata quibusdam bullis insigniun-
tur. Nam insigne quoddam triumphantium ornamentum
bullam fuisse satis constat, quam deinde ad conciliandae vir-
tutis notabiles Romanorum pueri usurpauere, ea enim
prætexte, usque ad decimum septimum annum utebantur,
quo tempore deposita prætexta togam virilem sumebant,
vt Cicero in proemio Lelij, & Tranquillus in Augusto
meminere. Hinc anni prætexte pro annis pueritiae apud
Plinium libro 33. & Gellium Noctium Atticarum li-
bro 1. capitu. 23. Et erat h̄c bulla (ut Macrobius scribit)
rotunda, & in cordis figuram formata. De qua Persius Sa-
tyra prima,

Bullaq; succinctis laribus donata pependit.
Vnde cūm diplomata, ut robur habeant, atque firmitatem
bullis pendentibus muniri debeant, vbi Diuorum Petri &
Pauli imagines videntur, nimirum si diplomata, bullæ à di-
gniore nomine vocentur, & ab eo, quod soliditatem firma-
mentumq; præstet. Hinc bellissimè Glossator dixit in clem.
de iure iur. quod bulla dicitur plumbum pendens, siue si-
gillum aureum, vel argenteum, usque adeò, ut tunc literæ
dicantur expeditæ, quando sunt plumbatae, ut Glossæ ver-
bis utræ super regula Cancellarie, 14. & 60. cuius opinio
testimonio Alexandri comprobatur responso 115. libro 2. &
pro ea multum arridet text. in capitu. licet, de crimine falsi.
Vnde scriptores ecclesiasticos, quos barbarè in hac dictione
bulla loquitos fuisse plerique omnes criminantur, ex prædi-
ctis defendi posse existimo. Nicolaus An. Grauatus.

De officio Contradictarum, eiusq; audientia,
ac literarum expetitione.

C A P. V.

S V M -

- 1 Officium contradictarum cur sic appelletur? & quod sit eius munus, & num. 4. & 8.
- 2 Beneficiorum resignationes vbi publicari debeat & expectantium acceptationes.
- 3 Citatio per edictum cum decernitur, in publica audiencia legi solet & quare?
- 4 Officium siue audiencia contradictarum, quas litteras concedere soleat.
- 5 Officium contradictionarum præter auditorem, duos habet lectores, & quatuordecim patronos, & quod eorum sit munus.
- 6 Officium signature à certis annis, nedum in rescriptis gratia, sed etiam iustitia passim dispensat.

QUOD si res iustitiam concernat, & ad iudices in prouincijs rescribatur, consueverunt desuper literæ etiam sub plumbo expediti. a. Quamobrem habet cancellaria alios expeditores istis rebus iustitiae præpositos, quorum officium contradictionarum vocamus, ea, ut opinor, ratione, quod si inter impetrantes de persona iudicis de loco agendi iudicij, aliae re impetrationem concernente, esset controværia, is qui se expeditioni opponit, solet hæc in audiencia audiri. Qua de re habet hoc officium auditorem, qui contradictiones istas audire & definire solet, & super similib. iudex est impetrantium in Rom. Cur. ordinarius, saltem à Papa vero ordinario substitutus, prout inferius intelliges, cum de iudicibus Rom. Cur. dicemus, vnde hanc Pont. audienciam, vocamus publicam, in

* quæ

* qua vbi res publicationem desideret, vt pote acceptationes expectantium, quę infra tres menses iuxta regulam de publicandis acceptationibus fieri solent. Resignationes beneficiorum, vt alię regulę de publicandis resignationibus facit, literę tum iustitiae, cùm etiam mixta & meret gratioſæ in quibus iudices, vel exequutores dentur cum clausula vocatis vocandis solet omnia hac in audientia Pont. publica per certos lectors ad hoc deputatos, alta & intelligibili voce, quasi per præconem legi, quam audientiam propterea Eugenius quartus vocē præconis vocat, certis literis suis de constitutionibus huius officij earumq; obſeruatione adiatis, vnde si quæ in ea publicantur tanquā gesta, in publico Principis auditorio censentur omnibus nota. Quare * inoleuit quoq; iudiciorum mos, vt citationes, quæ per edictum publicum ob non tutum ad citandos accessum decernuntur, in hac prius audientia publica legantur, & exinde vt magis in notescant in valuis basilicæ diui Petri, & certis alijs viciniæ citandi ecclesijs assignantur: solētque publicationes & affixiones huiusmodi sic citatum ad comparendum arctare, & nisi compareat pro contumace victo tamen reputari, vnde si grauetur, quandocumque veniat à die habita notitię appellat. Amplius * vbi iudices Rom. Cur, quem absentem legitimè citatum reputent contumacem, solent alteri parti comparenti facultatem citandi contumacem per istam audiētiam concedere, vt videlicet singulæ citationes in processu caūſſæ necessariæ contra similes contumaces per istos lectors hac in audientia legantur, & quasi per præconem ad singulos actus citentur.

citentur. Hanc facultatem, quam processum per
audientiam contradictarum vocamus, solēt iu-
dices pluribus casibus litigatoribus concedere,
vt potē, si quis legitimē citatus nōn compareat;
& pro contumace habeatur, reproductis citatio-
ne & illius exequitione, si quis semel cōparue-
rit, & non dimisso procuratore acceprāte rece-
serit, docto de eius recessu & absentia: dixi autē
acceptante, quia si non acceptantem quis dimi-
serit, & recesserit non cogeris alias constitutum
procuratorem monere, vt acceptet, vel recuset,
neq; eum vltierius per censuras, vel alias cōpelle
re, prout aliqui ex vrbinate, nōnulli etiam eo-
rum inscitia consueuēre, si tamen expediāt, vel
alias placeat, poteris eadem vti vrbinate. Ego
consueui tantum constitutum procuratorem iu-
dicialiter monere, non etiam vltierius compel-
lere, nisi fortē expediret contradictorem habe-
re. Tertius casus est, si is, qui semel comparuit, &
nullo dimisso procuratore, quōd si dimisso non
tamen eo domino litis factō mortuus fuerit, do-
cto extra judicialiter de eius obitu contra inter-
esse putantes. Item si quis procuratorem dimi-
serit acceptantem, & mors eiusdem Procurato-
ris contigerit, docto similiter de eius obitu, id-
que si absens procuratorem dedit, si verò præ-
sens, & recesserit, docto etiam de eius absentia.
Quo casu voluit quandoque Rota amplius re-
quiri, vt mors Procuratoris principali intimar-
etur, Aegid. deci. 495. quæ nostro tempore non
seruatur. Solet * etiam Cancellaria per hæc con-
tradictarum ad iudicis decretum literas iudi-
ciales, quas vocant, maioris iustitiae litigatori-
bus sub Pontifici nomine, ac plumbeo sedis sigil-
lo dare,

to dare, utpote remissorias, sequestratorias, exequitoriales, interdictorias, & brachij saecularis inuocatorias, reuiso tamen per alterum ex procuratoribus audientiæ roro iudicis processu, eodemque in audientia relato, & per eandem audientiam probato. Amplius ex generali delegatione Pontifi. pro commodiori impenetrantium expeditione de pluribus per signaturam concedi solitis (ne pro illis cogeretur supplices diem signaturæ expectare) absque alia ipsius Pon. signatura concedere, habetq; semper officium virum doctrina ac rerum Cancellariæ experientia grauem, qui expeditioni similium rescriptorum præst, & illa eiusdem Cancellariæ mores, ac dicendi formulas pro eius arbitrio similia rescripta postulantibus concedit, negat, atque concedi solita corrigit, quem propterea officij contradictarum correctorem vocamus, quique ad hanc effectum habet locum in parco. Solet autem hæc præsertim concedere, utpote commissiones cauſarum ad iudices in prouincijs cū inhibitione sub censuris, cum facultate citandi, per edictum aggrauandi, reaggrauandi, & brachium saeculare inuocandi, cum de rogatione etiam constitutionum Bonif. 8. & concilij generalis, quæ utique maioris vocantur iustitiæ, prout iudiciales, de quibus suprà diximus. Amplius & pleraque, quæ dicuntur minoris iustitiæ, & ordinariæ vocantur expeditiones, utpote simplices cauſarum commissiones in forma conquestus, commissiones etiam vnius vel plurium appellationum in forma sua nobis in quibus seruatur constitutio Bonifa. circa iudicis deputationem, quod videlicet non dentur iudicis extra

tra locum rei ultra diuas dietas, confirmationes quoq; libertatum & immunitatum alicuius familiæ vel loci, in formatum à nobis, sub qua solet etiam audientia rescribere, ubi aliquem locum sub protectione Diui Petri & Apostolicæ sedis reciperet. Confirmationes etiam concordiarum & transactionum in forma communi, cum clausula, sicut rite, & prouidè sine alterius præiudicio & sine prauitate facta sunt, ac ab verraq; sponte receptæ, necnō confirmationes fundationis alicuius altaris sub tecto alicuius ecclesie, ac releruationis juris patronatus. Confirmationes etiam beneficiorum exemplo nouæ prouisionis, cum clausula canonice adeptum, & sicut pacificè & iultè possides, translationes quoque alicuius professi regularis de uno ordine ad alium, non tamen laxioris, sed paris vel aetioris obseruantæ, & hæc in forma gratiola. Dantur etiam literæ reuocatoriæ eorum, quæ per usurariam prauitatem gesta sunt, p̄fserit pignorum, ut fructus in sortem computentur, nechon alienationum Ecclesiasticæ rei, quæ in euidens ecclesiæ damnum factæ essent, non obstantibus literis, instrumentis, iuramento, renuntiationibus adiectis pœnis, & confirmationib. apostolicis in forma communi, ac etiam reuocatoriæ literæ omnium, quæ contra aliquem ad sedem Apostolicam venientem post arreptum iter, comparentur gesta. Dantur quoque literæ volentibus sanctum sepulchrum visitare, sed hodie sunt antiquatae. Item aliquæ ad Episcopum ordinarium, ut promoto ad sacros ordines diœcesano suo de competenti prouideat beneficio in forma, cum sicut secundum Apostolum.

Literæ

Literæ quoque conseruatoriæ priuilegiorum, aliaæ contra laicos molestætes clericos super impositionibus laicis imponi solitis, contra prædones & inferentes extra iudiciales molestias, contra parochianos denique non soluentes decimas parocho suo, & si quæ alia in hac audientia pe-tantur non discrepantia à sacris canonibus, concedi solent. Habetque * ista audientia ad hos v-

6

fus præter auditorem duos lectores omniū præmissorum, quos non nisi scriptores apostolicos eligit, quorum officium perpetuum est, & lectores audientiæ contradictarum vocantur, à qua stipem singuli habent menstruam quatuor du-catorum. Habet etiam duos notarios, vnum pro Vicecancellario, cuius munus est, omnes publica-tiones & literarum ac citationum lectiones, quæ dietim in audientia fiunt notare. Alterum pro auditore eiusdem audientiæ, quæ actuarius est caffarum, quæ coram auditore inter interpretantes contingebant, licet hodie ociosus. Itē habet hæc audientia quatuordecim ipsorum im-petratiū patronos seu procuratores, quorum munus est, omnes literas, quæ per hoc officium expediuntur, veluti abbreviatoriæ solent literas gratiæ dictare, ipsasque literas supplicibus vel litigatoribus (receptis iuxta taxationes officij debetis solutionibus) sub nomine Pon. ac Plum-beo Sedis sigillo expeditas dare. Pro quarum ex-peditione, si iudiciales forent, utpote exequuto-riales, sequestratoriæ aliaue similes, solebant li-tigatores regesta caffarum afferre, ad procura-tores dictæ audientiæ, qui soli poterant in ea im-petrare impetrantiūq; causas agere vel defen-dere, ac alia munera prædicta exercere, etiamsi

D

princi-

cipalis adesset. Is quem sibi ex aliorum numero
litigator elegasset processum causæ videbat- to-
tam eius seriem in audientia recensebat, ac pro
literarum expeditione instabat, & si audientia
iudicis processum probasset, literas iudiciales
petitas cum narratione totius processus sub no-
mine Ponti, ac plumbo concedebat. Quod si au-
dientia non probasset iudicis processum, con-
suevit illum & litigatorem ad iudices, ut meli-
us ageret, remittere. Sic raro vel nunquam lite-
ræ huiusmodi exequitoria, vel aliæ pro iustitia
rescribentes à curia exibant, non nisi iustè & ri-
tè datæ, non nisiq; sub candido ac uniformi sem-
per stylo, grauique ac veneranda forma, ac sa-
crosancto Pontifi nomine, & adorandis Aposto-
lorum imaginibus expeditæ. Nimirum, si ubi-
que etiam apud exterias & finitimas regiones
recipiebantur, obediebantur, & venerabantur,
7 veluti diuinæ iussiones. Verum * à certis annis
consuevit Signatura in rescriptis iustitiae mix-
tis, ac pluribus etiam merè gratosis, non tamen
impertrationis beneficiorum omnes ab ista lite-
rarum expeditione passim dispensare, & per so-
litam clausulam, per breve sanctitatis vestrae
hac supplicatione introclusa facultatem conce-
dere, omnibus petentibus expediendi per Secre-
tariam sub annulo pectoris, adeoque frequens
est ob dispensatione huiusmodi impetrantium
ad ipsam secretariam aditus, ut raro fiant per au-
dientiam similium literalium expeditiones, re-
maneatque eius auditor oculos, & ferè anti-
quata sua iurisdictio. Quod fit, ut quotidiè dif-
formi & obsceno cuiusque in docti ac imperi-
ti viri dicendi stylo dicta, plerunque etiam in-
eptias

ceptias continentia, utpote si ad magistratus laicose ecclesiastici status cum facultate declarandi, aggrauandi, reaggrauandi, & interdicendi prout s̄epius vidi, rescribatur. Varioque, & s̄epius incompto, ac ferè illegibili caractere in humili etiam papyro scripta plerunque etiam undeaque deleta exeunt ad partes rescripta. Amplius consueuit quoque signatura litigatores omnes petentes ab expeditione literarum apostolicarum super sequestrationibus fructuum, remissionibus, & exequitorialibus dispensare, ac de rogando regulis, ? quas non sine urgenti ratione ædiderant antiqui patres, ut non nisi ab hoc graui collegio reuise, & non alias, quām sub plumbo expediri possent) passim concedere, ut auditor suo nomine suoque sub sigillo decernant. Quapropter expeditores contradictrium fuerunt pluries apud Pontifici. de præmissis conquesti, sed opinor potius rem ab ipso non satis intellectam. Nam ubi sub Pontifici. sacro-sanctoque nomine exirent istæ iudiciale literæ nunc sub prorsus incognito apud regiones, vel plerunque nimis noto Auditoris nomine dantur. Vbi forma erat grauis sub plumbeo Sedis sigillo, ac venerandis Apostolorum imagini. bus, nunc sub simplicis auditoris signo seu sigillo. Vbi aderat & sermonis, & scripturæ candor à tot prudentissimis viris per multa tempora perpolitus, & à tanto collegio omnia reuise non nisi iuste, & ritè obtenta exibant, nunc à quouis indocto (ut dicunt) Copista dictantur ac scribuntur, & innumeræ exoriuntur nullatum similegadæ, quibus si meo consilio æquipollens accederet auctoritas facile occurrerem

D 2

sed

sed nō desunt in scēna interloquutores, qui huic
tabulæ manum admoveant, & rem ipsam me-
lius absoluant.

A N N O T A T I O N E S.

a
s

Quamobrem.) Non modica* antiquitus erat Au-
ditoris contradictriarum dignitas. Nam post Cardi-
nales & Vice cancelliarium primas obtinebat, in
præsentia vero antiqua ab illa dignitate longius distat: mul-
tum enim oppressus diminutusq; (si tempora consideremus)
ipsius auditoris est gradus, vt non ab re conqueratur Boni-
facius Vitalinus olim Rotæ præclarissimus auditor in clem-
ne Romani, & sane de electione qui de potestate, quam olim
Auditor contradictriarum habebat, non nihil scribit, qua de re
etiam gloss. Goffr, atque Host. in clem. Auditor de rescript.
Nicolaus Ant. Grauatus.

De literarum expeditione per Cameram
Apostolicam.

C A P. VI.

S V M M A R I V M.

- 1 Literarum expeditiones, qua per cameram a-
postolicam fiunt, expressum pontificis iussum re-
quirunt.
- 2 Pontifex signo crucis iussum & consensum præ-
stat literis per cameram apostolicam expeditis.
- 3 Annatae solutionem quis recipiat.

SO L E N T quoq; sollicitatores etiam per
Cameram apostolicam, licet cum maiori
dispendio literas expedire, quandoque vo-
luntariè, vt potè, si incuria sua consensum per
notarium cameræ duntaxat recipi faciant. Quo
causa